

(VIDEO) BULLYING-UL în școli și importanța Poliției Comunitare în prevenirea acestui fenomen

„Dacă cineva m-ar provoca sau m-ar lovi, lovesc înapoi. – Dar nu te-ai gândit la opțiunea să încerci să calmezi spiritele? – Nu, dacă mă lovește, dau înapoi.”

Sergiu Mozur, Șeful Sectorului de Poliție Nr. 3, Buiucani
„Cazuri de violență în școli acum au o amploare și se identifică printr-un cinism mai deosebit.”

Câți dintre voi ați auzit despre noțiunea de „Bullying”? Cel mai des acest fenomen se observă anume în școli, când unii elevi își bat joc de alți elevi, care sunt mai slabi ca ei, mai neprotejați. În ultima perioadă, în Republica Moldova, Bullying-ul este foarte des întâlnit în instituțiile de învățământ, de aceea am hotărât să vorbim despre acest fenomen cu elevi și cu polițiștii comunitari care încearcă să prevină acest fenomen.

Sergiu Mozur, Șeful Sectorului de Poliție Nr. 3, Buiucani „*Ați văzut în ultima perioadă în spațiul virtual câte situații de agresiuni între elevi, cel mai grav este faptul că nimeni nu ea atitudine pe marginea acestui caz, ba din contra, încurajează astfel de situații. Un copil este agresat fizic sau verbal, iar ceilalți se amuză sau chiar filmează momentul dat și ulterior plasează filmulețul pe rețele de socializare. Vă imaginați ce impact negativ au aceste secvențe video, atât asupra copiilor cât și asupra părinților care văd cum copilul lor este agresat, maltratat? ”*

„Cred că este un fapt prostesc ca să filmezi aceste momente,

nu-i normal căci tu așa provoci agresorul.”

„Să filmezi cum se bat sau se ceartă două persoane este o prostie totală, deoarece acest lucru poate să-l facă doar persoanele needucate.

Sergiu Mozur, Șeful Sectorului de Poliție Nr. 3, Buiucani

„Este perioada adolescenței și preadolescenței, este o perioadă complicată unde copiii doresc să se autoafirme, să crească ratingul popularității în fața semenilor săi și de aceea apare ciocnirea asta la trecerea dintre vârste, când se transformă din copil în adolescent și apare conflictul intern de afirmare. ”

„ -De ce cineva vrea să pară mai puternic, mai serios? – Deoarece mulți îl consideră așa și-l încurajează, îi spune că-i bravo. Lui îi place când cineva merge prin școală și arată cu degetul zicând – uite ăsta-i erou. Dar nu-i normal asta.

Sergiu Mozur, Șeful Sectorului de Poliție Nr. 3, Buiucani

„ Au arătat și-n mass-media cum se bat fetele, cum se trag de păr cu o agresivitate mai mare ca la bărbați. Apare întrebarea, de unde atâta agresivitate la copiii de 15-16 ani? ”

„A fost un conflict cu un prieten, el a vrut să glumească și m-a udat cu apă, eu din emoții i-am spus niște vorbe, ne-am luat la ceartă, ulterior au intervenit niște prieteni, ne-au despărțit. Mai târziu ne uitam unul la celălalt și nu înțelegeam de ce-am făcut asta.”

Sergiu Mozur, Șeful Sectorului de Poliție Nr. 3, Buiucani

„ Fără aportul părinților n-o să reușim să facem față acestui fenomen. Deoarece și în familie trebuie copilul educat referitor la atitudine și comportamentul din școală.”

Din păcate în Republica Moldova polițiștii sunt percepuți ca oameni nu foarte prietenoși care acționează impulsiv și de multe ori agresiv. Din fericire, în Moldova a apărut un concept nou de „Poliție comunitară”. Dacă polițistul obișnuit

acționează atunci când deja s-a întâmplat o acțiune și el o investighează, polițistul comunitar încearcă să prevină o problemă care poate genera o infracțiune.

Sergiu Mozur, Șeful Sectorului de Poliție Nr. 3, Buiucani „*Polițistul comunitar este unul transparent care este gata să coopereze cu orice cetățean, o persoană integră, un polițist binevoitor care nu neapărat trebuie să amendeze, el vine și cu avertizări și cu preîntâmpinări. Un polițist comunitar este nu doar un sprijin în societate cât și un pedagog pentru copii, ca cooperare dintre poliție și societate căci noi singuri n-o să rezolvăm problemele din societate, la fel cum și societate nu le va rezolva fără noi.*”

„Este foarte bine că peste drum de școala noastră este un Sector de Poliție unde noi putem să ne adresăm cu o întrebare sau după ajutor. Pentru noi e bine că poliția intervine foarte rapid.”

„- Cât de multă încrede ai tu în poliție? – Deja a treia săptămână am avut consiliu unde a venit și poliția, a făcut o întâlnire cu elevii. De fiecare dată când se întâmpla ceva ei erau pe loc și asta îmi insuflă încredere. Și eu am încredere mare în polițiști.”

Conceptul de „Poliție comunitară” a apărut pentru prima dată în anii 60 în SUA. Acesta s-a dovedit a fi foarte eficient și a fost preluat atât în țările europene cât și în Republica Moldova.

Sergiu Mozur, Șeful Sectorului de Poliție Nr. 3, Buiucani „*Pe stradă, o mamă îi spunea copilului să fie cuminte, în caz contrar îi spune polițistului, eu categoric le spun să nu sperie copii cu poliția, învățați copii să spună că noi suntem prietenii lor ca în caz de necesitate să cheme polițistul în ajutor, să se simtă în siguranță. Copilul trebuie să vadă în polițist un suport, un prieten și un sprijin, nu trebuie să-i fie frică.”*

Acest video este parte a campaniei de informare privind obiectivele și realizările reformei Poliției. Campania este desfășurată de Asociația Promo-LEX și Poliția Republicii Moldova în cadrul Proiectului „Monitorizarea civică a reformei poliției în Republica Moldova”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană.

Asociația Promo-LEX a devenit membră a Organizației Mondiale Împotriva Torturii (OMCT)

Asociația Promo-LEX a devenit membră a Organizației Mondiale Împotriva Torturii ([OMCT](#)).

De mai bine de un deceniu Promo-LEX menține o comunicare activă cu OMCT și informează despre cazuri grave de tortură în Moldova, inclusiv regiunea transnistreană.

OMCT a publicat mai multe apeluri în cazuri sesizate de Asociația Promo-LEX privind aplicarea torturii și tratamentelor inumane sau degradante cum ar fi: [Ilie Cazac](#); [Ostap Popovsky](#); [Serghei Cosovan](#); [Vitalie Danu](#); [Vitalii Beșleaga și Serghei Bevziuc](#); [Vitalie Eriomenco](#).

În 2015, Organizația Mondială Împotriva Torturii a susținut Asociația Promo-LEX, când așa zisele autorități din stânga Nistrului au încercat [să intimideze membrii asociației](#). Amintim că, Comitetul pentru Securitatea Statului din regiunea transnistreană (KGB-ul transnistrean), la acel moment, a declarat public despre inițierea unei cauze penale pe marginea

activităților desfășurate de Promo-LEX în regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

În noiembrie 2017, la cea de-a 62-a sesiune a Comitetului ONU împotriva torturii, Asociația Promo-LEX în parteneriat cu OMCT, dar și alte organizații ale societății civile din Moldova au elaborat și depus [Raportul Tortură și alte tratamente crude, inumane sau degradante în regiunea transnistreană a Republicii Moldova](#) și [Raportul Societății civile privind tortura și alte tratamente inumane și degradante în Republica Moldova](#).

Creată în 1985, Organizația Mondială Împotriva Torturii (OMCT) este astăzi principala coaliție a organizațiilor neguvernamentale internaționale (ONG) care luptă împotriva torturii, execuțiilor sumare, disparițiilor forțate și orice alt tratament crud, inuman sau degradant. Cu peste 200 de organizații afiliate rețelei SOS-Tortură și zeci de mii de corespondenți în fiecare țară, OMCT este cea mai importantă rețea de organizații non-guvernamentale care lucrează pentru protecția și promovarea drepturilor omului în lume.

Cu sediul la Geneva, Secretariatul Internațional OMCT oferă asistență medicală, legală și / sau socială personalizată pentru sute de victime ale torturii și asigură diseminarea zilnică a intervențiilor urgente în întreaga lume, pentru a proteja persoanele și pentru a lupta împotriva impunității. Programele specifice îi permit să ofere sprijin unor categorii de persoane vulnerabile, precum femeile, copiii și apărătorii drepturilor omului. În cadrul activităților sale, OMCT transmite, de asemenea, comunicări individuale și rapoarte alternative mecanismelor speciale ale Organizației Națiunilor Unite și colaborează activ la respectarea, dezvoltarea și consolidarea normelor internaționale pentru protecția drepturilor omului.

(VIDEO) Renovarea și modernizarea sectoarelor și izolatoarelor de Poliție un obiectiv al Strategia de dezvoltare a Poliției pentru ani 2016-2020

Acum un an, această încăpere, care, este, de fapt, subsolul unui bloc de locuit, era, locul de muncă a câtorva polițiști. Aici se afla unul din sectoarele de poliție ale capitalei. Cu o vizibilitate redusă pentru public, accesul era îngreunat sau aproape imposibil pentru persoanele cu nevoi speciale locomotorii. Tehnologiile, chiar și cele mai puțin avansate, erau doar un vis.

Unicul avantaj – iarna era cald, așa cum, țevile treceau direct prin birourile ofițerilor. Astfel de sectoare de poliție, din pătate, încă mai există inclusiv în Chișinău. Totuși, primii pași spre o modernizare a fost făcut în 2016 atunci când a fost adoptată Strategia de Reformare a Poliției și pus în aplicare deja începând cu 2018.

Locuitor al capitale: “Eu am călătorit foarte mult peste hotare și știu cum este acolo. Am văzut cum lucrează Poliția și condițiile, iată acestea sunt ca în Europa. Așa că acum este normal lucru. Este foarte bine.”

Acesta este sectorul de Poliție numărul 4, al Inspectoratului Râșcani, din Capitală. Chiar dacă, ofițerii de sector nu sunt

antrenați în cadrul operațiunilor de reținere a infractorilor periculoși, cetățenii ajung mai des, față în față, anume cu ei. Polițiștii spun că un sediu adecvat este extrem de important atunci când oamenii apelează după ajutor.

Andrei Tihai, ofițer principal, Sectorul de Poliție Nr.4, Chișinău: „Activitatea noastră era desfășurată în sectorul de poliție care era amplasat la subsolul blocului de locativ. Condițiile nu era foarte bune. Eram mulți într-un birou, fără reparație. Acum într-adevăr sunt condiții la sector sunt mai transparente, aerisire, chiar condițiile influențează asupra conlucrării, stabilirii contactului între cetățean, membru al societății și polițist.”

Acest sediu, de exemplu, este dotat cu: birou pentru audieri în condiții de confidențialitate; sală de ședință; duș, vestiar și bucătărie.

Modernizarea sediului a ținut cont de principiul “ OPEN SPACE”, iar birourile polițiștilor au fost înlocuite cu pereți din sticlă, astfel, încât, activitatea acestora să fie transparentă.

Vladimir Cazacov, manager de proiect, IGP: “Sectoarele care noi le-am creat, sunt anume pentru aceea ca cetățenii să vină, să își împărtășească problemele sale. Să vină pentru o informație suplimentară, dacă au nevoie, pentru consultare. Un obiectiv prioritar al Strategiei de dezvoltare a Poliției, a fost implementarea activității polițienești comunitare. Sectorul dat răspunde acelor necesități de vizibilitate, accesibilitate și condițiilor prietenoase pentru fiecare membru al comunității”.

Pe teritoriul Republicii Moldova, după înființarea Inspectoratului General de Poliție, în 2013, au fost instituite 203 sectoare de poliție. Acum 2 ani a fost inițiată proiectarea reparațiilor capitale ale acestor sedii, astfel, încât, până în acest moment, 12 din ele funcționează după

conceptul modernizat, iar alte 5 urmând a fi date în exploatare până la finalul acestui an. Nu doar polițiștii din Chișinău beneficiază de aceste facilități. Un astfel de loc am găsit și în satul Costești din raionul Ialoveni. Un sector de poliție renovat și dotat ca să corespundă normelor europene.

Vasile Postica, șef. Sector de Poliție nr. 3, Costești:
„Fostul sediu era aici în preajmă, chiar în incinta Primăriei Costești. Era un birou, comparativ cu aceste birouri care le avem, era un birou mic, aproximativ 3×4 metri, unde satisfăceam serviciul mai mulți angajați. Este un confort ideal, super așa spune. Dispunem de birouri separate pentru diferite activități de muncă, audieri, avem bucătărie, avem wc public și pentru angajați. Este un confort foarte bun”.

La polul opus sectorului de poliție se află izolatoarele inspectoratelor. Dacă în primele, cetățenii, în mare parte, ajung de bună voie, în izolatoare – este total invers. Aici este locul unde un suspect este deținut în custodie preț de maxim 72 de ore. Țara noastră, din păcate, încă mai moștenește locuri învechite. Dar, și în acest caz, modificările îndreptate spre respectarea drepturilor omului garantate de către Convenția Europeană, încep a fi palpabile. Am văzut asta în primul izolator model, renovat în Inspectoratul din Orhei. Chiar dacă gratiile nu lipsesc, celulele nu mai cazează câte 5, 6 persoane. Fiecare cameră este destinată pentru două persoane care beneficiază de complex sanitar. Au fost prevăzute celule chiar și pentru cei care suferă de claustrofobie. Noua ne-a atras atenția acest semn, de pe podul camerelor. Dacă credeți că este un indiciu pentru evadare, greșiți, așa cum am pățit și noi. Polițiștii ne-au explicat: “sunt respectate, inclusiv, religiile. Acesta fiind un însemn pentru cei care, potrivit tradițiilor, au ore speciale de rugăciuni.”

Roman Chilari, șeful Inspectoratului de Poliție Orhei “În ultimul timp se practică să fie contestate în fața Uniunii Europene, la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului se

contestă anume detenția în condiții inumane, la care noi încă asistăm. Au fost multe cazuri cu pierderi din partea statului, pentru că statul l-a plasat pentru 72 de ore de arest, dar nu a garantat persoanei condiții umane de detenție”.

Anul trecut au fost contractate lucrări de reconstrucție a 10 izolatoare de detenție provizorie din întreaga țară. Vorbim aici despre raioanele Anenii Noi, Cahul, Căușeni, Cimișlia, Edineț, Hâncești, Orhei, Râșcani, Sângerei și Ungheni. Totodată, au fost demolate și vor fi construite de la zero cele din Bălți, Soroca și Comrat. Pe lângă izolatoare conform standardelor europene, au fost achiziționate și automobile speciale destinate transportării deținuților, până în acest moment – 25 la număr. Strategia de dezvoltare a poliției a fost adoptată în 2016 și implementarea acesteia urmează să se încheie la anul, în 2020.

Acest video este parte a campaniei de informare privind obiectivele și realizările reformei Poliției. Campania este desfășurată de Asociația Promo-LEX și Poliția Republicii Moldova în cadrul Proiectului „Monitorizarea civică a reformei poliției în Republica Moldova”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană.

**În an nou cu probleme vechi,
Rusia condamnată la CtEDO
pentru violarea drepturilor
omului în regiunea**

transnistreană, în cazul lui Ilie Cazac

Pe 7 ianuarie 2019, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a făcut publică hotărârea în cauza Ilie Cazac și Stela Surchicean împotriva Moldovei și Rusiei. Prin această hotărâre Înalta Curte a recunoscut Federația Rusă vinovată de violarea dreptului de a nu fi supus torturii și tratamentelor inumane, precum și dreptului la libertate și siguranță, în regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

Cazul răpirii lui Ilie Cazac, de către miliția transnistreană, a fost făcut public de către mama acestuia la începutul lui 2010. Ilie Cazac, atunci în vârstă de 25 de ani, era angajat în cadrul Inspectoratului Fiscal din municipiul Tighina, localitate aflată sub controlul administrației ilegale de la Tiraspol. Pe 19 martie 2010, el a fost "reținut" la Varnița, fiind acuzat de „înaltă trădare și spionaj în favoarea Republicii Moldova”.

La 9 februarie 2011, în urma unui „proces” închis, lipsit de drepturile elementare precum cel la avocat sau la întrevăderi cu rudele, Ilie Cazac a fost condamnat la 14 ani închisoare.

Timp de mai bine de un an și jumătate părinții tânărului, avocați din cadrul Asociației Promo-LEX, dar și o serie de organizații internaționale au depus eforturi pentru eliberarea acestuia. În cele din urmă Ilie Cazac a fost eliberat la 31 octombrie 2011, fiind "grațiat" de către liderul regiunii separatist.

Înalta Curte de la Strasbourg a constatat violarea, de către Federația Rusă, a art. 3 care prevede interzicerea torturii, art. 5 alin. 1 care se referă la dreptul la libertate și siguranță și art. 6 alin. 1 privind dreptul la un proces echitabil.

Astfel, potrivit hotărârii emise de către Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, Guvernul Federației Ruse urmează să achite 42 000 EURO cu titlu de prejudicii morale pentru reclamanți și 4000 EURO cu titlu de costuri și cheltuieli pentru reprezentare.

Reclamanții au fost reprezentați de către avocați și juriști din cadrul Asociației Promo-LEX.

Pentru mai multe detalii, contactați: Alexandru Postica, Avocat, Director de Program, Asociația Promo-LEX, Tel: (22) 450024, GSM: 069104851, e-mail: info@promolex.md

Deoarece nu cunoșteau detalii despre starea fiului și le era refuzat dreptul de a-l vizita, părinții lui Ilie Cazac, Stela Surchicean și Alexandr Vinițchii, au protestat în fața Ambasadei Ruse la Chișinău în vara anului 2010. Aceștia au declarat greva foamei, până în momentul când li se va permite să își vadă fiul.

În 2011, Asociația Promo-LEX a realizat o serie de video despre încălcarea drepturilor omului în regiunea transnistreană. “Scandaluri de spionaj și drepturile omului – Ce se ascunde în spatele cazurilor Ilie Cazac și Ernest Vardanean?” – un reportaj despre soarta celor doi deținuți politici în contextul luptei continue a Tiraspolului cu inamicii regimului și respectarea declarativă a drepturilor omului.

A P E L privind dispariția lui Alexandru Rjavitin

A P E L privind *dispariția lui Alexandru Rjavitin*

La data de 29 decembrie 2019, Asociația Promo-LEX a fost sesizată de prietenii și rudele lui Alexandru Rjavitin referitor la dispariția acestuia din propria casă din localitatea Pervomaisc, r-l Slobozia din regiunea transnistreană a R.Moldova.

Amintim că Alexandru Rjavitin, fiind înrolat în structurile paramilitare din stânga Nistrului, în august 2015 a reușit să evadeze, acuzând grave abuzuri și încălcări ale drepturilor sale. El a trecut înot râul Nistrul și a mers trei zile pe jos până la Chișinău, în uniformă sa militară și în șlapi, pentru că nu a mai suportat umilințele și bătăile la care era supus. Pentru că a evadat și a îndrăznit să vorbească despre condițiile și tratamentul inuman la care a fost supus, administrația de facto de la Tiraspol i-a pornit "dosar penal".[\[1\]](#) Alexandru Rjavitin a fost protagonistul unui amplu reportaj în care a explicat situația tinerilor înrolați în așa numita armată transnistreană.[\[2\]](#)

Aflându-se la Chișinău, Alexandru Rjavitin a beneficiat de asistența Asociației Promo-LEX, fiind ajutat să-și confirme cetățenia Republicii Moldova și să-și perfecteze actele

respective.[3] Datorită circumstanțelor descrise, Alexandru Rjavitin a evitat să meargă la familia sa rămasă în Transnistria. Totuși, din discuțiile cu familia și prietenii lui Alexandru Rjavitin, am aflat că acesta a avut nevoie să își viziteze familia în s. Pervomaisc. Astfel, a dispărut la data de 18 decembrie 2019, în jurul orei 20:00. Din comunicarea rudelor cu persoane terțe, presupunem că acesta a fost răpit de către structurile de forță ale administrației de la Tiraspol, și acum este deținut în "Izolatorul de detenție provizorie al miliției din Tiraspol".

Promo-LEX a monitorizat situația privind înrolarea forțată a tinerilor din stânga Nistrului în structurile paramilitare locale și amintește despre faptul că fenomenul poate fi calificat drept privare ilegală de libertate, manifestată prin detenție în unitățile paramilitare din estul Republicii Moldova. Asociația Promo-LEX începând cu anul 2007 a atras atenția, în repetate rânduri, asupra fenomenului de înrolare forțată în structurile paramilitare ilegale, precum și asupra gravelor probleme, abuzuri și încălcări ale drepturilor fundamentale, cu care se confruntă majoritatea tinerilor înrolați forțat. Efectuarea "serviciului militar" în regiunea transnistreană este obligatorie, eschivarea de la înrolare fiind sancționată cu amendă de cca 600\$ SUA sau cu până la 2 ani de închisoare.

Un studiu privind Obligațiile militare ale locuitorilor regiunii transnistrene a Moldovei a fost realizat încă în anul 2008, acesta este disponibil aici: <http://bit.ly/2tbtun0> în care Promo-LEX a arătat gravitatea problemei înrolării forțate și a sublinia gravele încălcări ale driturilor omului la acest capitol.

Reieșind din urgența cauzei, ținând cont de circumstanțele de mai sus care creează un dubiu rezonabil că Alexandru Rjavitin a fost răpit și ar putea fi supus unui tratament degradant și inuman,

S O L I C I T Ă M

1. Biroului pentru Reintegrare și Avocatului Poporului (Ombudsman), să întreprindă acțiuni prompte de stabilire a locului detenției lui Alexandru Rjavitin, precum și să stabilească motivele reținerii, starea deținutului și condițiile de detenție, precum și să identifice în regim de urgență posibilități de a vizita locul de detenție pentru o întrevedere de documentare a cazului său;
2. Prim-ministrului și Președintelui Republicii Moldova, să întreprindă acțiuni prompte în vederea eliberării imediate și necondiționate din detenție ilegală a lui Alexandru Rjavitin.
3. Procuraturii Generale să investigheze situația descrisă mai sus prin prisma prevederilor Codului Penal, după caz să pornească o cauză penală;
4. Misiunilor diplomatice să monitorizeze situația respectării drepturilor lui Alexandru Rjavitin și să susțină demersurile rudelor și ale avocaților Asociației Promo-LEX.

Promo-LEX recomandă tuturor locuitorilor din stânga Nistrului care bănuiesc că se află în vizorul așa ziselor instituții de forță să evite vizitarea rudelor și intrare pe acest teritoriu, pentru a evita repetarea situației lui Alexandru.

---

[1] Pur și Simplu: Evadare din Transnistria: „dezertorul”,
<https://www.youtube.com/watch?v=dSiNQ-sDIgA>

Mărturiile unui soldat fugit din armata transnistreană: E
îngrozitor/ VIDEO,
<https://www.moldova.org/marturiile-unui-soldat-fugit-din-armata-transnistreana-e-ingrozitor-video/>

[2] Pur și Simplu: Evadare din Transnistria: „dezertorul”,
<https://www.youtube.com/watch?v=dSiNQ-sDIgA>

Mărturiile unui soldat fugit din armata transnistreană: E îngrozitor/ VIDEO,
<https://www.moldova.org/marturiile-unui-soldat-fugit-din-armata-transnistreana-e-ingrozitor-video/>

[3] Persoanele reprezentate de Promo-LEX au contribuit la modificarea mecanismului legal de documentare a populației din stânga Nistrului,
<https://promolex.md/12959-persoanele-reprezentate-de-promo-lex-au-contribuit-la-modificarea-mecanismului-legal-de-documentare-a-populatiei-din-stanga-nistrului/?lang=ro>

(VIDEO) Serviciul pentru apelurile de urgență 112

“112, ce urgență aveți?”

Acestea sunt primele cuvinte pe care le aud cetățenii atunci când apelează numărul unic 112, indiferent dacă au nevoie de poliție, pompieri sau ambulanță.

Serviciul național centralizat pentru apelurile de urgență 112 a devenit operațional în Republica Moldova din iulie 2018. Este organizat ca o structură integrată, în care centrele de preluare a apelurilor de urgență 112 asigură recepționarea apelurilor de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

La fel ele asigură localizarea apelantului și procesarea

centralizată a informației obținute și transmiterea datelor asociate solicitării de intervenție către dispeceratele serviciilor specializate de urgență ale Ambulanței, Poliției și Pompierilor. Activitatea de zi cu zi a operatorilor 112 demonstrează că aceștia se confruntă, de cele mai multe ori, cu apelurile false ale cetățenilor sau amuzamentul copiilor.

Aliona Morogai, operator 112: “Foarte tare ne îngreunează serviciul, apelurile false și apelurile abuzive. Pentru că cel mai important pentru un serviciu de urgență este timpul și aceste apeluri ne răpesc din timp foarte mult. Oricum noi răspundem la aceste apeluri, trebuie să verificăm să ne convingem de mai multe ori că este un apel fals sau abuziv, nu putem rata nici un detaliu, ca să nu ajutăm pe cineva”.

Statistic vorbind, în fiecare zi, operatorii serviciului unic 112, procesează în jur de peste 10 mii de apeluri telefonice. Prin comparație, asta ar însemna populația a câtorva sate din țară.

Liviu Oboroc, Directorul serviciului 112: “Odată cu lansarea serviciului acum un an și jumătate, cifra de apeluri abuzive sau non urgente se ridică la aproximativ 83%. Împreună cu colegii de la serviciul 112, cât și de la Poliției, Ambulanței și Pompierilor, astăzi putem constata că am reușit să reducem împreună această cifră la media aproximativă 50%. Sunt situații destul de haioase, oamenii întreabă cât este ora, pot solicita un taxi, pot întreba unde este soția. Situații sunt diverse, zilnic noi preluăm aproximativ 10000 de apeluri și în jur de 5000 sunt apeluri în care nu este nevoie de intervenție”.

O discuție dintre un cetățean și un operator 112, dacă apelul nu este unul fals sau abuziv, durează câteva minute. Destul încât operatorul, concomitent, să transmită, în mod electronic, informația către una din structurile de intervenție. Una dintre cele mai încercate echipe de intervenție sunt echipajele de poliție. Dar, și în acest caz,

din păcate, oamenii abuzează atunci când solicită ajutorul polițiștilor.

Vadim Moraru, Șef al serviciului de gardă Direcția de Poliție Chișinău: „Fiecare cetățean ar trebui să cunoască că apelul către 112, este unul important și totodată abuzând sau apelând fals către serviciile de urgență poate pune în pericol solicitarea unui alt cetățean, care are nevoie într-adevăr de ajutorul serviciilor de urgență”.

Aliona Morogai, operator 112: „Fiind copii chiar se joacă și le pare interesant când la celălalt capăt al firului le răspunde 112 și întreabă ce urgență aveți, ei deseori, chiar în virtutea vârstei, fiind copii, chiar pot să inventeze un caz. Arte casa, sau arte școala în satul respectiv. Dar noi datorită localizării, adică programul performat pe care îl avem, noi vedem că ei ne sună din altă parte”.

La fel ca și operatorii 112, cu aceleași situații, se întâlnesc și ofițerii care activează în teren și intervin acolo unde sunt solicitați. Unul din polițiștii Batalionul de Patrulare și Reacționare Operativă, ne-a povestit cum are loc partea practică după implementarea numărului 112. Din păcate, bătăile de cap, vin, iarăși, din partea celor care abuzează de acest serviciu unic. Există persoane, spun oamenii legii, care pot suna și de câteva ori pe zi pentru a semnaliza aceeași problema.

Andrei Beregoi, subofițer al BPRO: „Spre exemplu, avem o adresă în sectorul centru, acolo în permanență, sunt două persoane care fac chemări la 112, precum că ar fi conflicte și bătaie. Noi oricum trebuie să intervenim la chemarea dată. Adică noi ne deplasăm la chemare, a fost caz real și între timp este o informație de bătaie în masă la aleea gării la Gara feroviară. Dar nou putem să lăsăm această chemare și să mergem încolo. Dar deja când ne deplasăm încolo, la chemarea de la aleea gării, acolo găsim doar persoanele care au fost bătute”.

La un an și jumătate de la implementarea sistemului unic, balanța înclină mai mult spre partea pozitivă a eficienței acestui serviciu. Cetățenii nu mai trebuie să rețină 3 numere de telefon. În cazurile de urgență, un singur apel către 112 asigură intervenția comună a tuturor echipelor solicitate.

Nu necesită să sune de trei ori, că am nevoie de și de salvare și de pompieri la descarcerare sau la stingerea incendiului, oamenii văd că aici sunt persoane rănite pentru salvare, unde necesită implicarea mia multor servicii, este foarte efectiv serviciul 112.

Numărul 112 este gratuit și poate fi apelat 24 din 24 de ore, de pe orice telefon fix sau mobil din Republica Moldova. În cazul telefoanelor mobile, numărul este accesibil chiar dacă nu există cartelă SIM sau contul este negativ. În prezent, acest serviciu unic este folosit în toate statele membre ale Uniunii Europene.

Acest video este parte a campaniei de informare privind obiectivele și realizările reformei Poliției. Campania este desfășurată de Asociația Promo-LEX și Poliția Republicii Moldova în cadrul Proiectului „Monitorizarea civică a reformei poliției în Republica Moldova”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană.

Raport Promo-LEX: În ultimii doi ani, cazurile de discurs de ură sunt în continuă

creștere

Autoritățile, cu excepția Consiliului pentru prevenire și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, nu reacționează la discursul de ură, iar un cadru legal pertinent și mecanisme de combatere a fenomenului nu există, arată Raportul Promo-LEX: [„DISCURSUL DE URĂ ȘI INSTIGAREA LA DISCRIMINARE în spațiul public și mass-media din Republica Moldova”](#), prezentat la 19 decembrie 2019, în cadrul unui eveniment.

Acesta este cel de al 3-lea Raport realizat de Promo-LEX începând cu anul 2018, iar tendințele generale privind discursul de ură continuă să fie îngrijorătoare. În perioada de monitorizare, 1 august – 30 noiembrie 2019, au fost identificate 516, comparativ cu 319 cazuri identificate în primele trei luni ale anului 2019.

Dacă Raportul pentru anul 2018 anunța o statistică medie de 2

cazuri noi de discurs de ură pe zi, în anul 2019 aceasta a ajuns la 4,2 cazuri noi de discurs de ură pe zi.

Unul din grupurile afectate de discursul de ură rămâne a fi femeile. Numărul de cazuri de instigare la discriminare împotriva femeilor aproape s-a dublat în prezentul ciclu de monitorizare față de primul trimestru al anului 2019, raportul fiind de 293 în prezent, la 162 de cazuri raportate anterior.

Discursul de ură se manifestă cel mai des în contextul politic, iar mass-media reprezintă cea mai importantă sursă de distribuire a intoleranței în spațiul public. Potrivit rezultatelor monitorizării, cele 516 cazuri identificate au fost răspândite de 834 de surse diferite, dintre care în media scrisă și online au fost identificate cele mai multe cazuri de discurs de ură și promovare a intoleranței.

Potrivit autorului Raportului, Dumitru Sliusarenco, avocat Promo-LEX: “Raportul oferă date cantitative și calitative privind tendințele, dinamica și cele mai frecvente tipare ale

intoleranței exprimate în spațiul public. Aceste date asigură baza necesară pentru studierea fenomenului, a problemelor și provocărilor, dar și a necesităților de intervenție. Discursul de ură se manifestă în forme foarte diverse, afectează cele mai vulnerabile grupuri sociale, iar efectele acestuia sunt imprevizibile. Pericolul pe care îl prezintă discursul de ură constă în complexitatea fenomenului și multitudinea de forme pe care le ia, afectând selectiv categorii distincte ale publicului. Unul din primii pași pentru soluționarea acestor probleme este recunoașterea problemei și plasarea acesteia pe lista priorităților actorilor statali, care au competențe de prevenire și combatere a discursului de ură. ”

O altă concluzie se referă la lipsa sancțiunilor pentru cei care utilizează discursul de ură și instigă la discriminarea. Ideea este susținută și de Ian Feldman, Președintele CPPEDAE, care a menționat că: “Nu sunt suficiente mecanisme de sancționare a discursului de ură. De fapt acesta este cea mai mare problemă. Am reiterat la toate forurile unde am participat că, în Moldova trebuie să existe o legislație modernă pentru a combate discursul de ură”.

“Deseori, oamenii aleg să blameze pe cei care îi consideră diferiți de ei, și nu au ezități în a utiliza stereotipuri și prejudecăți. Discriminarea devine ceva ”obișnuit”, ceea ce face ca efectele acesteia, pe termen lung, să determine comportamente intolerante și chiar agresive. Iată de ce, impunerea unor limite legale și modernizarea educației formale sunt absolut necesare”, consideră Irina Corobcenco, Manager Programe Educaționale, Promo-LEX.

Una din principalele recomandări ale raportului este adoptarea proiectului de lege nr. 301 din Parlamentul Republicii Moldova pentru modificarea și completarea unor acte legislative privind reglementarea infracțiunilor motivate de prejudecată, în conformitate cu standardele internaționale.

Raportul a fost realizat în cadrul proiectului „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de drepturile omului în Republica Moldova – etapa a II-a”, implementat de Asociația Promo-LEX, cu suportul financiar al Departamentului Justiție și Drepturile Omului din cadrul Fundației Soros-Moldova.

Pentru mai multe detalii, contactați: Carolina Bondarciuc, Ofițer de comunicare Promo-LEX: GSM 060280980, Tel/Fax (+373 22) 450024, e-mail: carolina.bondarciuc@promolex.md

---

APEL privind necesitatea urgentării stabilirii datei alegerilor parlamentare noi în c.u. 38 hîncești

Noi, Organizațiile semnatare, membre ale Coaliției civice pentru Alegeri Libere și Corecte,

- exprimăm îngrijorarea privind ignorarea de către Comisia Electorală Centrală a atribuțiilor sale pe subiectul stabilirii datei alegerilor parlamentare noi,
- dezaprobăm tergiversarea adoptării de către Parlament a Hotărârii privind demisia deputatului Alexandru Botnari ales în circumscripția uninominală nr. 38, în termenul prescris de 30 de zile, însă avem certitudinea că acest fapt nu poate stopa procedurile demarate de drept,
- atragem atenția asupra necesității asigurării previzibilității procesului electoral atât pentru alegători cât și pentru potențiali concurenți electorali, dar și excluderii vulnerabilităților generate de incertitudini de ordin politic conjunctural,
- considerăm că toți actorii procesului electoral (cetățeni, potențiali concurenți, organele electorale, observatorii civici) sunt în drept de a dispune de șanse egale și timp suficient în pregătirea eventualei implicări,
- insistăm ca membrii CEC, în mod urgent, să se întrunească și să stabilească data desfășurării alegerilor parlamentare noi în circumscripția uninominală nr. 38 în limita termenelor stabilite de lege, adică 5 februarie – 5 martie 2020.

Amintim că potrivit art. VI din Legea nr. 113 din 15.08.2019

pentru modificarea unor acte legislative, în cazul în care mandatul unui deputat ales într-o circumscripție uninominală se declară vacant cu cel puțin 180 de zile până la expirarea mandatului Parlamentului de legislatura a X-a, se vor organiza alegeri parlamentare parțiale, care se vor desfășura în conformitate cu legislația în vigoare până la data adoptării prezentei legi.

În acest sens, art. 105, alin. (1) din Codul electoral (variantea până la adoptarea modificărilor), stabilește că dacă funcția de deputat a devenit vacantă, CEC stabilește data desfășurării alegerilor noi. Alegerile trebuie să aibă loc peste cel puțin 60 de zile de la data când alegerile sunt declarate nule, dar nu mai târziu decât peste trei luni de la această dată. Totodată, potrivit art. 2, alin. (7) din Legea nr. 39 din 07.04.1994 despre statutul deputatului în Parlament, în caz de demisie, de ridicare a mandatului, de incompatibilitate sau de deces, intervine vacanța mandatului de deputat.

Potrivit pct. 80-83 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 21 din 24 iunie 2015, în cazul prezentării cererii de *demisie din funcția de deputat* de către deputatul aflat în situația de incompatibilitate, mandatul de deputat încetează în momentul depunerii cererii, iar Parlamentul urmează să acționeze cu celeritate, pentru a respecta prevederile legale. Demisia deputatului generează un ansamblu de proceduri, formate din câteva etape consecutive, care presupun un șir de acțiuni întreprinse atât de deputatul aflat în situația de incompatibilitate, cât și de Parlament, CEC, Curtea Constituțională:

- prezentarea cererii de demisie a deputatului Președintelui Parlamentului;
- luare de act de cererea de demisie și declararea mandatului vacant de către Parlament;

Pentru deputații aleși pe circumscripții uninominale:

1) stabilirea datei alegerilor noi (parțiale) în circumscripțiile uninominale respective.

Curtea Constituțională a menționat la pct. 88 că toate procedurile legate de incompatibilitățile deputaților urmează să se finalizeze în cadrul celor 30 de zile prevăzute de lege când survine incompatibilitatea, în caz contrar, după termenul de 30 de zile, mandatul deputatului încetează de drept, fără a fi necesare alte condiții de formă.

Luând în considerare faptul că deputatul Alexandru Botnari, a fost ales primar al municipiului Hîncești în urma turului doi a alegerilor locale din 3 noiembrie 2019, iar mandatul său a fost validat de către judecătoria Hîncești la 5 noiembrie 2019^[1]. În continuare, Alexandru Botnari, a depus cererea de demisie din funcția de deputat în data de 5 decembrie 2019, adică în ultima zi prevăzută de lege.

Potrivit pct. 98-99 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 21 din 24 iunie 2015 situația de incompatibilitate pentru deputații aflați în exercițiul funcției apare din momentul intrării în exercițiul unei alte funcții retribuite sau al survenirii altor situații de incompatibilitate, în condițiile legii- în cazul de față- la data validării mandatului de primar. De la data apariției situației de incompatibilitate, în termenul instituit de lege- 30 de zile, deputatul va opta între mandatul de parlamentar și altă funcție, având opțiunea de a demisiona din una din funcții.

În consecință, potrivit explicațiilor Curții Constituționale, menționate în Hotărârea nr. 21 din 24 iunie 2015, suntem de părere că mandatul deputatului a încetat de drept la 5 decembrie 2019, fără a fi necesare alte condiții de formă. Toate procedurile legate de incompatibilitatea domnului Alexandru Botnari urmau să se finalizeze în cadrul celor 30 de zile, termen care a expirat la 5 decembrie 2019 .

Mai mult decât atât, *având la bază precedentul regretabil cu*

constatările celui de al 2-lea raport de monitorizare civică a reformei Poliției

Asociația Promo-LEX a făcut public [Raportul nr 2 – Monitorizarea civică a reformei Poliției în Republica Moldova](#). Documentul este un raport semestrial și cuprinde perioada de monitorizare 1 ianuarie – 30 iunie

2019. Conținutul complet al raportului consultați [aici](#).

Potrivit Metodologiei, anumite aspecte ale procesului monitorizat sunt evaluate inclusiv prin intermediul interviurilor desfășurate cu factori de decizie din subdiviziunile teritoriale ale poliției. Remarcăm o deschidere din partea reprezentanților Poliției pentru desfășurarea interviurilor cu monitorii Promo-LEX dar și oferirea promptă a răspunsurilor la întrebările formulate. În rezultatul interviurilor realizate în perioada de monitorizare putem evidenția următoarele aspecte importante:

Privind necesitatea perfecționarea aplicației privind registrul electronic de evidență a armelor. Cel puțin 23 de persoane interviuate (62%) din 37 au declarat că perfecționarea aplicației este necesară, deoarece aplicația actuală nu corespunde cerințelor sau este depășită.

Privind stabilirea clară a competențelor ofițerilor de sector.

18 persoane (44%) din 42 interviuate în cadrul inspectoratelor de poliție, precum și 5 (36%) din 14 responsabili interviuați din cadrul sectoarelor de poliție consideră că competențele ofițerilor de sector nu sunt stabilite în mod clar.

Privind inițiativa de reorganizare a Inspectoratului Național de Patrulare și noua organigramă a instituției. Circa opt persoane (19%) interviuate din conducerea Inspectoratelor de Poliție din totalul de 42 au menționat că nu cunosc despre inițiativa de reorganizare a INP.

Dacă este să ne referim la gradul de implementare a acțiunilor și subacțiunilor stabilite conform [Strategiei de dezvoltare a Poliției pentru anii 2016-2020](#) în [Planului de Acțiuni](#) pentru implementarea acesteia, Promo-LEX constată că, la finele perioadei de monitorizare, acesta rămân la același indicatori ca și în perioada de monitorizare precedentă (finele anului 2018). Astfel din cele 15 subacțiuni restante din perioadele anterioare și analizate în raport, rămân a calificate ca fiind nerealizate.

În același timp, reamintim că din totalul activităților planificate, până la finele anului 2018, urmau a fi realizate 45 de subacțiuni, dintre acestea, Asociația Promo-LEX a calificat realizate sau realizate parțial 58%. Alte detalii privind perioada precedentă de monitorizare găsiți în Raportul Nr 1 – Monitorizarea civică a reformei Poliției în Moldova este disponibil [aici](#).

Pentru a vorbi pe larg despre obiectivele și rezultatele procesului de reformare a Poliției precum și rolul partenerilor de dezvoltare implicați în acest proces, Asociația Promo-LEX, în parteneriat cu Inspectoratul General al Poliției vor desfășura anual campanii de informare la acest subiect. Astfel, începând cu 18 decembrie, Ziua Națională a Poliției, vor fi distribuite materiale informative pentru cetățeni și publicate o serie de video-uri care să

explice unele aspecte ale procesului de reformare a Poliției.

Raportul nr.2 de monitorizare civică a reformei Poliției găsiți [aici](#).

Raportul a fost realizat în cadrul Proiectului „Monitorizarea civică a reformei poliției în Republica Moldova”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană, co-finanțat și implementat de Asociația Promo-LEX.

Proiectul „Monitorizarea civică a reformei Poliției în Republica Moldova” pune în valoare rolul de supraveghere civică al organizațiilor neguvernamentale în timpul implementării reformelor, precum și dreptul cetățenilor de a participa la procesul de luare a deciziilor. Obiectivul general al proiectului este consolidarea responsabilității, eficienței și transparenței reformei Poliției în Republica Moldova.

Pentru mai multe informații, contactați:

Carolina Bondarciuc, Ofițer de comunicare al Asociației Promo-LEX; GSM: 069269684,

e-mail: carolina.bondarciuc@promolex.md

Discriminarea continuă să rămână o problemă majoră de drepturile omului în Moldova

Vineri, 13 decembrie 2019, a avut loc masa Rotundă de totalizare a Proiectului „*Dezvoltarea capacităților actorilor statali și non-statali din Republica Moldova în combaterea discriminării*”.

Asociația Promo-LEX și organizația cehă “Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva” au prezentat rezultatele eforturilor comune în combaterea discriminării în Moldova. Totodată, la eveniment au fost prezentate **5 cazuri** de testare situațională a discriminării pe mai multe domenii, în țară.

Metoda de testare situațională reprezintă un instrument de probare a discriminării, care presupune identificarea domeniilor unde poate avea loc discriminarea și testarea accesului egal la diverse servicii, bunuri, produse sau drepturi. Pentru a constata faptul discriminării este realizat un exercițiu prin care mai întâi este implicată o persoană care face parte din grupul presupus discriminat, apoi este implicată o persoană care nu face parte din acest grup și care de obicei reprezintă populația majoritară, tratată favorabil. Pentru ca testarea situațională să confirme situația de inegalitate, este necesar ca persoana care face parte din grupul presupus discriminat să fie tratată

defavorabil, în comparație cu persoana care reprezintă populația majoritară.

Din cele 5 cazuri prezentate, în două este vorba de discriminarea pe criteriu de gen și anume angajarea femeilor în obținerea unui loc de muncă tipic dominat de bărbați. Aici testele au confirmat că în Moldova este încă un nivel crescut de prejudecăți și stereotipuri, care afectează angajarea atât a bărbaților, cât și a femeilor.

O altă testare a demonstrat că companiile de taxi nu au mașini adaptate pentru persoanele cu dizabilități și refuză să-și ofere serviciile utilizatorilor de scaune cu rotile.

Cea de a patra testare situațională și-a propus ca obiectiv principal să demonstreze dacă sentimentele anti-arabe și islamofobia reprezintă obstacole pentru persoanele de origine arabă să închirieze o locuință. Rezultatul acestui caz

particular de testare a arătat că discriminarea există.

Nu în cele din urmă, una dintre situații se referă la discriminare și stigma față de comunitatea romă. Testarea a vizat accesul la serviciile de taxi pentru persoanele de etnie romă. Constatările ne arată că anumite companii de taxi nu au fost în măsură să asigure accesul egal la serviciile sale pentru persoane de etnie romă.

Potrivit avocatului Promo-LEX, Dumitru Sliusarenco "Testarea situațională reprezintă un instrument util de documentare și probare a discriminării, care însă este utilizat destul de rar în Republica Moldova. Discriminarea continuă să rămână o problemă majoră de drepturile omului și sunt necesare eforturi consistente pentru a o rezolva."

Reamintim că, anterior, în cadrul proiectului, au mai fost organizate un atelier de instruire și o vizită de studiu în

Cehia pentru reprezentanții societății civile și a instituțiilor publice din Moldova în domeniul combaterii discriminării.

Proiectul „Dezvoltarea capacităților actorilor statali și non-statali din Republica Moldova în combaterea discriminării” a fost implementat în perioada iunie – decembrie 2019, de către Asociația Promo-LEX și organizația cehă “Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva”. Proiectul a fost implementat cu suportul Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Cehe în cadrul Programului de Promovare a Tranziției. Obiectivul de bază al proiectului a fost de a facilita schimbul de experiență între cele două organizații în combaterea discriminării.